

Nova York

JOSEP M. ESPINÀS

He tornat a Nova York i encara m'ha fet més impressió que en les dues estades precedents. El cas de nova York és notable, perquè tenim tantes imatges d'aquesta ciutat -i el cinema i la fotografia saben magnificar atractivament les coses i els paisatges- que seria lògic que la visió de la realitat no suposés cap xoc, fins i tot podria ser decebedora. Sí, és el mateix *que ja sabíem*, però amb una força que només es troba en la immersió personal.

De tota manera, no tot ho sabem -o ho sabíem- de Nova York, i aquesta vegada hi he buscat alguns dels rastres curiosos que Carles Capdevila assenyala en el seu recent llibre *Nova York a la catalana*: la imatge de la Moreneta que hi ha en una església de Park Avenue; l'escultura de David Farragut en ple Manhattan (un menorquí emigrat que va ser el primer almirall dels Estats Units); la pastisseria del senyor Joan Pujol, la Barcelona Gourmet, on es fan carquinyolis; les escultures d'Enric Monjo i la façana del Citibank de Wall Street, i les d'Alfaro a la façana del Banc Santander; i no m'havia adonat fins ara que la tradicional volta catalana és visible a la Grand Central Station, a la catedral de Saint John le Divine, i a d'altres indrets de la ciutat, gràcies al valencià Rafael Guastavino, que va tenir una pensada increïble: *patentar* la volta catalana als Estats Units com a sistema de construcció ideal contra els incendis. He vist aquestes voltes, que són imponents, i entenc que es fes milionari. Menys coneguda encara és la història del gàngster Vicenç Coll -el català que ha sortit més vegades a la primera pàgina de *The New York Times*-, i Carles Capdevila ens indica el punt, pròxim a la Vuitena Avinguda, on va ser assassinat el 1932.

Seguint aquestes referències, i d'altres, he anat a tafanejar el Saint-Regis-Sheraton, l'hotel on solia instal·lar-se Salvador Dalí. Prop d'aquí hi havia els magatzems on el pintor va fer la famosa trencadissa de vidres dels aparadors (on ara s'alça la Trump Tower). L'hotel Saint-Regis és de categoria, és l'escenari on "el pintor dels bigotis va celebrar les festes i *happenings* més espectaculars". Mentre intento l'evocació, veig que comencen a arribar al Saint-Regis llarguíssimes limusines, l'una darrere l'altra. En baixen senyors amb vestit d'etiqueta i senyores mudades. Plovisqueja. Un porter alt i ros, i un altre porter alt i negre, reben amb paraigua els convidats. Després arriba un elegant cotxe de cavalls, amb els nuvis. Al costat del finíssim vehicle, amb cotxer de copalta, l'embús fa que s'hi aturi un enorme camió d'escombraries. Perfectament dalinià, penso. Pur Nova York.

